

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ/ УГОЛОВНОЕ ПРАВО/ CRIMINAL LAW

УДК 343.2/.7

<https://doi.org/10.63546/3005-2246.2024.6.2.008>**БЕКТЕН Айболат Саматұлы¹**

Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының Кәсіби оқыту институтының Прокурорлық қадағалау кафедрасының доценті, әділет кеңесшісі

ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚТЫҢ ҚАЙ ТҮРІНІҢ ЖҮГІ АУЫР?

Аннотация. Бұл мақалада нақты мысалдар келтірілген, әкімшілік құқық бұзушылық пен қылмыстық теріс қылық арасындағы айырмашылық мәселелері қарастырылады.

Сонымен қатар, құқық бұзушылықтың ауырлығына және кінәлі адамның жеке басына сәйкес келмейтін заңдарда қарастырылған жауапкершілік пен жазаның кейбір аспектілері ашылады. Көрсетілген мән-жайлар қылмыстық теріс қылық үшін жауапкершілік пен жаза тетігін жетілдіру қажеттігін дәлелдейді. Автор аталған өзекті мәселелерді шешу үшін, ең алдымен, бір деңгейдегі кодекстердің иерархиясын анықтап, қылмыстық кодекске және әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске өзгерістер мен толықтырулар енгізу қажет деген қорытындыға келеді.

Түйін сөздер: қылмыстық теріс қылық, әкімшілік құқық бұзушылық, жауаптылық, жаза, нормативтік құқықтық актілердің деңгейі мен сатысы, соттылық, айыппұл.

БЕКТЕН Айболат Саматович

Доцент Кафедры прокурорского надзора Института профессионального обучения Академии правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, советник юстиции

ВРЕМЯ КАКОГО ВИДА ЮРИДИЧЕСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ БОЛЕЕ ТЯЖКОЕ?

Аннотация. В данной статье с приведением конкретных примеров рассматриваются вопросы разграничения между административным правонарушением и уголовным проступком.

Кроме того, раскрываются некоторые аспекты ответственности и наказаний, предусмотренных законодательством, которые фактически не соответствуют тяжести правонарушения и личности виновного лица. Изложенные обстоятельства доказывают необходимость усовершенствования механизма ответственности и наказания за уголовный проступок. Автор приходит к выводу, что для решения указанных актуальных вопросов необходимо, в первую очередь, определить иерархию кодексов, находящихся на одном уровне и внести изменения и дополнения в Уголовный кодекс и кодекс об административных правонарушениях.

¹ Хат-хабарларға арналған автор. E-mail: aiap_@mail.ru

Ключевые слова: *уголовный проступок, административное правонарушение, ответственность, наказание, уровень и иерархия нормативных правовых актов, судимость, штраф.*

BEKTEN Aibolat Samatovich

Associate professor of the Department of prosecutorial supervision of the Institute of professional development of the Law Enforcement Academy under the General Prosecutor's Office of the Republic of Kazakhstan, justice adviser

WHICH TYPE OF LEGAL LIABILITY IS MORE BURDENSOME?

Annotation. *In this article, with specific examples, the issues of distinguishing between an administrative offense and a criminal offense are considered.*

In addition, some aspects of responsibility and penalties provided for by law are disclosed, which actually do not correspond to the severity of the offense and the identity of the perpetrator. The stated circumstances prove the need to improve the mechanism of responsibility and punishment for criminal misconduct. The author comes to the conclusion that in order to solve these topical issues, it is necessary, first of all, to determine the hierarchy of codes at the same level and to make changes and additions to the Criminal Code and the Code of Administrative Offenses.

Keywords: *criminal misconduct, administrative offence, liability, punishment, level and hierarchy of normative legal acts, criminal record, fine.*

Kіріспе

Жалпы ауырлықтарына қатысты төменнен жоғарыға қарай есептегенде тұлғаның азаматтық-құқықтық, материалдық, тәртіптік, әкімшілік-деликттік және қылмыстық жауаптылықтары бар екені баршаға мәлім.

Қылмыстық жауаптылықтың өзі «теріс қылықтың» және «қылмыстың» жасалуына байланысты екіге бөлінеді. Оларды бір-бірінен қоғамға қауіптілік және жазаланушылық дәрежесіне байланысты ажыратады.

Қылмыстық теріс қылық ұғымы 2014 жылғы 3 шілдедегі Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексімен (бұдан әрі – ҚР ҚК) бір мезгілде пайда болды және бүгінгі күнге дейін қолданылып келеді ¹.

Тәжірибеде кездесетін кейбір мәселелерге зер салып қарасақ, осы теріс қылықтың жазасы мен жауаптылығы бұрыннан қолданыста келе жатқан әкімшілік құқық бұзушылықтардан гөрі бәсеңдеу екенін әбден байқауға болады.

Зерттеу жүргізу барысында «қылмыстық теріс қылық» пен «әкімшілік құқық бұзушылық» бойынша көзделген жауаптылықтың арасында едәуір қарама-қайшы келетін тұстарының бар екені анықталды.

Сол себепті, кейбір теріс қылықтар мен әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін көзделген жауаптылық пен жазаның мөлшері мен мерзімі кінәлі тұлғаның жеке басына сай келмейтін тұстарына салыстырмалы түрде мысалдар келтіріліп, қолданыстағы заңнамаларды жетілдіру мақсатында оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу ұсынылады.

Материалдар мен әдістер

Тақырыпты ашу барысында қылмыстық теріс қылықты (қоғамға зор қауіп төндірмейтін, жеке адамға, ұйымға, қоғамға немесе мемлекетке болмашы зиян келтірген не зиян келтіру қатерін туғызған, оны жасағаны үшін айыппұл салу, түзеу жұмыстары, қоғамдық жұмыстарға тарту, қамаққа алу, шетелдікті немесе азаматтығы жоқ адамды

¹ Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі, 2014 жылғы 3 шілдеде қабылданған, <http://10.61.42.188/kaz/docs/K1400000226>;

Қазақстан Республикасының шегінен тысқары жерге шығарып жіберу түріндегі жаза көзделген, айыпты жасалған әрекет не әрекетсіздік) және әкімшілік құқық бұзушылықты (жеке тұлғаның құқыққа қарсы, кінәлі (қасақана немесе абайсызда жасаған) әрекеті не әрекетсіздігі немесе заңды тұлғаның құқыққа қарсы әрекеті не әрекетсіздігі) реттейтін заңнамаларды, атап айтқанда ҚР ҚК және 2014 жылғы 5 шілдедегі Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Қазақстан Республикасы кодексі (бұдан әрі – ӘҚБтҚРК), сондай-ақ олардың нормаларын тәжірибеде қолданудың кейбір мәселелері салыстырмалы түрде зерделенді. Автор құқықтық болмысты танудың салыстырмалы-құқықтық, формальды-құқықтық, жүйелі-құрылымдық және т.б. талдау әдістерінің көмегіне жүгінді.

Нәтижелер, талқылау

1. ӘҚБтҚРК-нің 61-бабына сәйкес, әкімшілік құқық бұзушылығы үшін әкімшілік жаза қолданылған тұлға әкімшілік жазаны орындау аяқталған күннен бастап бір жыл ішінде, ал ірі кәсіпкерлік субъектілері жасаған, қоршаған ортаны қорғау саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар бойынша – үш жыл ішінде осы жазаға тартылды деп есептеледі¹.

Ал, ҚР ҚК-нің 79-бабының 2-бөлігіне сәйкес, жазадан босатылған, сондай-ақ қылмыстық теріс қылық жасағаны үшін сотталған адам сотталғандығы жоқ деп танылады.

«Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 6 сәуірдегі Заңының (бұдан әрі – Заң) 10-бабының 2-бөлігінің 3) тармағына сәйкес, барлық кодекстер, соның ішінде ҚР ҚК және ӘҚБтҚРК, саты (иерархия) бойынша бір деңгейде тұр².

Айта кететін жәйт, ешбір заңнамада қай кодекстің (әкімшілік құқық бұзушылықтар, қылмыстық теріс қылықтар) деңгейі жоғарырақ екені нақты көрсетілмеген.

Мысалы, тұлға бір күннің ішінде (15.01.2024 ж.) әкімшілік құқық бұзушылық пен қылмыстық теріс қылық жасайды. Әрине, әкімшілік құқық бұзушылық пен қылмыстық теріс қылық істері бөлек соттармен қаралады. Осы екі бөлек кодексте көзделген әрекеттері үшін соттар оған айыппұлдар (қаулы 18.01.2024 ж.; үкім 31.01.2024 ж.) салды делік.

Бұдан соң, тұлға екі айыппұлды да (01.02.2024 ж.) төлеген кезде – қылмыстық теріс қылық бойынша оның сотталғандығы жоқ, ал әкімшілік іс бойынша бір жыл ішінде (01.02.2025 ж. дейін) жазаға тартылған деп есептеледі.

Оның үстіне, әкімшілік жаза қолданылғаннан кейін бір жыл ішінде қайталап жасалған әрекеттер үшін жауаптылық ауырырақ, жаза мөлшері көбірек болып келеді.

Осылайша, әкімшілік жауаптылықтың іс жүзінде қылмыстық теріс қылықтар үшін көзделген жауаптылықтан да едәуір үлкен күшке ие екенін көруге болады.

Олардың айырмашылықтары тек шығарылатын үкім мен қаулыда ғана.

Жоғарыда аталған Заңның 12-бабының 3-бөлігіне сәйкес, бір деңгейдегі нормативтік құқықтық актілердің нормаларында қайшылықтар болған кезде қолданысқа кешірек енгізілген акт нормалары немесе қолданысқа кешірек енгізілген актіге сәйкес келетін норма қолданылады.

ҚР ҚК және ӘҚБтҚРК бір күнде (2015 жылғы 1 қаңтар) қолданысқа енгізілді.

¹ Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Қазақстан Республикасының кодексі, 2014 жылғы 5 шілдеде қабылданған, <http://10.61.42.188/kaz/docs/K1400000235>;

² Қазақстан Республикасының «Құқықтық актілер туралы» Заңы, №480-V 2016 жылғы 6 сәуірде қабылданған, <http://10.61.42.188/kaz/docs/Z1600000480>.

Біздің ойымызша, заңнамаларда кодекстердің нақты иерархиясы көзделмесе де, қылмыстық кодекс әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстен әлдеқайда жоғары тұруы тиіс.

Теріс қылық бойынша ең ауыр жаза ретінде «қамаққа алу» көзделгенімен, ҚР ҚК-нің 467-бабының 1-1-бөлігінің талабына сәйкес оның қолданылуы 2027 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатылып тұр.

Ал, әкімшілік құқық бұзушылық жасаған тұлғаларға әкімшілік қамаққа алу жазасын тағайындау еш қиындық тудырмайды. Өйткені, әр ауданда бұл жазаны орындайтын арнайы қамау орындары бар.

Тағы бір ерекшелігі, қылмыстық теріс қылық үшін жаза тағайындалған соң қайталап теріс қылық жасаған тұлғаға «бірнеше рет жасау» саралаушы белгісі тағылмайды.

Арнайы заңнамамен бекітілмесе де, ӘҚБтҚРК-нің сатылық деңгейінің ҚР ҚК-нен төмен тұратынын білдіретін (дәлелдейтін) бірқатар нормаларды атап өтейік.

Мысалы, ӘҚБтҚРК-нің Ерекше бөлігінің көптеген баптарының диспозицияларында «егер бұл әрекетте (әрекетсіздікте) қылмыстық жазаланатын іс-әрекет белгілері болмаса», «егер осы іс-әрекеттер заңда белгіленген қылмыстық жауаптылыққа әкеп соқпаса» деген сөз тіркестері жазылған.

Бұл жөнінде ӘҚБтҚРК-нің 25-бабының 2-бөлігінде «осы Кодекстің Ерекше бөлігінің баптарында көзделген құқық бұзушылықтар үшін, егер бұл құқық бұзушылықтар өзінің сипаты бойынша заңнамаға сәйкес қылмыстық жауаптылыққа әкеп соқпаса, әкімшілік жауаптылық туындайды» - деп нақтыланған.

Ал, осы Кодекстің 62-бабының 6-бөлігіне сәйкес, құқық бұзушының әрекеттерінде әкімшілік құқық бұзушылық белгілері болған кезде қылмыстық іс тоқтатылған жағдайда, тұлға оны тоқтату туралы шешім келіп түскен күннен бастап үш айдан кешіктірілмей әкімшілік жауаптылыққа тартылуы мүмкін.

Сонымен қатар, әрекеттің қылмысқа, теріс қылыққа немесе әкімшілік құқық бұзушылыққа жататыны келтірілген зиянның мөлшеріне қарай да анықталады.

Мысалы, жәбірленушінің денсаулығына келтірілген зиянның сот-медициналық сараптама қорытындысымен ауырлығы орташа екені анықталса – қылмыстық (ҚР ҚК-нің 107-бабы), ал жеңіл болса – әкімшілік (ӘҚБтҚРК-нің 73-1-бабы) жауаптылық көзделеді.

Тауарларды Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы арқылы контрабандалық жолмен өткізген адамның әрекеттері тауарлардың құны он мың айлық есептік көрсеткіштен асса (ірі мөлшер) – ҚР ҚК-нің 234-бабы бойынша, ал бұл мөлшерден төмен болса – өткізу тәсіліне қарай ӘҚБтҚРК-нің 548-551-баптары бойынша сараланады.

Статистикалық мәліметтерге сәйкес өткен 2023 жылы республика бойынша соттармен 320923 тұлға әкімшілік жауаптылыққа тартылған. Ал, қылмыстық теріс қылық жасап, жауапқа тартылғандардың саны – небәрі 3999.

Осыған орай, әкімшілік құқық бұзушылық пен қылмыстық теріс қылықтың сотталғандық (жауапқа тартылғандық) мерзімдерін теңестіре отырып, ҚР ҚК-нің 79-бабының 2 және 3-бөліктеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізіп, оларды мынадай жаңа редакцияда қабылдау қажет деп санаймыз:

Қолданыстағы редакция	Ұсынылатын редакция
2. Жазадан босатылған, сондай-ақ қылмыстық теріс қылық жасағаны үшін сотталған адам сотталғандығы жоқ деп танылады.	2. Жазадан босатылған адам сотталғандығы жоқ деп танылады.
3. Сотталғандық:	3. Сотталғандық:
1) шартты түрде сотталған адамдарға	1) қылмыстық теріс қылық жасағаны үшін сотталған адамдарға қатысты – жазаны өтегеннен кейін бір

қатысты – пробациялық бақылау мерзімі өткен соң;	жыл өткен соң; 2) шартты түрде сотталған адамдарға қатысты – пробациялық бақылау мерзімі өткен соң; 3) бас бостандығынан айыруға қарағанда жазаның неғұрлым жеңіл түрлеріне сотталған адамдарға қатысты – жазаны іс жүзінде өтеген соң; 4) онша ауыр емес немесе ауырлығы орташа қылмыстар үшін бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарға қатысты – жазаны өтегеннен кейін үш жыл өткен соң; 5) ауыр қылмыстар үшін бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарға қатысты – жазаны өтегеннен кейін алты жыл өткен соң; 6) аса ауыр қылмыстар үшін бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарға қатысты жазаны өтегеннен кейін сегіз жыл өткен соң жойылады.
--	---

2. Бұдан басқа, ҚР ҚК-нің 366-бабы мен ӘҚБтҚРК-нің 667-бабының арасында құқықтық қарама-қайшылық (коллизия) бар екенін атап өткен жөн.

ҚР ҚК 366-бабының ескертуінде «егер сыйлықтың құны екі АЕК-тен аспаса, осы баптың бірінші бөлігінде көрсетілген адамның бірінші рет сыйлық түрінде мүлікті, мүлікке құқықты немесе өзге де мүліктік пайданы алуы бұрын жасалған заңды әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін алдын ала уағдаластық болмаған кезде маңызы аз болуына байланысты қылмыс болып табылмайды және тәртіптік немесе әкімшілік тәртіппен қудаланады» деп көрсетілген.

Бұл әрекетті жасаған адамға салынатын әкімшілік айыппұлдың мөлшері қылмыстық айыппұл жазасынан да ауыр болып келеді.

Мәселен, ӘҚБтҚРК-нің 677-бабының санкциясында артық та, кем де емес 600 АЕК мөлшерінде айыппұл салу жазасы көзделген.

ҚР ҚК-нің 366-бабының 1-бөлігінің санкциясына сәйкес, сотталушы мүлкі тәркіленіп, белгілі бір лауазымдарды атқару немесе белгілі бір қызметпен айналысу құқығынан өмір бойына айыра отырып, параның жиырма еселенгеннен елу еселенгенге дейінгі сомасы мөлшерінде айыппұл салуға не бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға жазаланады.

2024 жылғы АЕК 3692 теңгені құрайды. Ал, екі АЕК 7384 теңгеге тең.

Пара мөлшеріне жетпейтін 7383 теңге заңсыз материалдық сыйақы алған тұлғаға салынатын әкімшілік айыппұл түріндегі 600 есе АЕК – 2.215.200 теңгені құрайды. Ал, 7385 теңге параның 20-дан 50 есеге дейінгі қылмыстық айыппұл мөлшері 147.700 - 369.250 теңге аралығында салынады.

Құқық бұзушылық түрі	Баптың санкциясында көзделген айыппұл жазасы	Алған заңсыз сыйақы (параның) мөлшері	Салынатын айыппұл мөлшері
ӘҚБтҚРК-нің	600 АЕК мөлшерінде	7383 теңге	2.215.200 теңге

677-бабы: заңсыз материалдық сыйақы алу		(2 АЕК-тен төмен)	(600*3692=2.215.200)
ҚР ҚК-нің 366- бабы: пара алу	параның 20 еселенгеннен 50 еселенгенге дейінгі сомасы мөлшерінде	7385 теңге (2 АЕК-тен жоғары)	147.700 - 369.250 теңге аралығы (7385*20=147700) (7385*50=369250)

Бұл жерде де, салынатын айыппұл сомасының мөлшері бойынша қылмысқа қарағанда әкімшілік жазаның ауырлығын көруге болады. Яғни, 44304 (2.215.200/50=44304) теңгеге дейін пара алып қылмыс жасаған тұлғаның жазасы әкімшілік жазадан төмен болады дегенді білдіреді.

Осыған орай, ӘҚБтҚРК-нің 677-бабының санкциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізуді және оны келесі редакцияда жазуды ұсынамыз:

Қолданыстағы редакция	Ұсынылатын редакция
алты жүз айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға әкеп соғады	алты жүз айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға әкеп соғады

3. Осы мақаланың 1-2 бөліктерінде көрсетілген мәселелер бойынша қазіргі кезде барлық кодекстер бір деңгейде болуына байланысты құқықтық актілердің сатысын айқындайтын ең негізгі құжат – «Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 6 сәуірдегі Заңының 10-бабын төмендегідей жаңа 6-бөлікпен толықтыру қажет деп есептейміз:

Қолданыстағы редакция	Ұсынылатын редакция
10-баптың 6-бөлігі жоқ	6. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Қазақстан Республикасы кодексінен бір саты жоғары тұрады.

Л.Т.Жанұзақованың ойынша нормативтік құқықтық актілердің иерархиясы Қазақстан Республикасы Конституциясының қағидаттары мен нормаларына сәйкес құрылуға, логикалық тұрғыдан тексерілуге, қарама-қайшы емес және аяқталған болуға тиіс. Қазақстан Республикасының «Құқықтық актілер туралы» Заңы – нормативтік құқықтық актілерге қойылатын негізгі талаптарды, оларды әзірлеу мен қабылдау процедураларын белгілейтін негіздемелік заң болып табылады. Онда бекітілген нормативтік құқықтық актілердің иерархиясы қайта ойластыруды және қайта қарауды қажет етеді¹.

Ол өзінің еңбегінде кодекстерге өзгерістер мен толықтырулар енгізетін заңдар кодекстермен бір деңгейде тұру қажеттігін және т.б. өзекті мәселелерді атап өткен.

4. Көршілес Қырғызстан Республикасының 2019 жылғы 1 қаңтарда қолданысқа енген «Теріс қылық туралы» кодексі 2021 жылғы 21 қазандағы Заңмен 2021 жылғы 1 желтоқсанда күшін жойған. Бұл кодекс Қылмыстық кодекстен бөлек қабылданғанымен, небәрі 3 жылға жуық қолданыста болған [2].

¹ Қазақстан Республикасының «Құқықтық актілер туралы» Заңы, №480-V 2016 жылғы 6 сәуірде қабылданған, <http://10.61.42.188/kaz/docs/Z1600000480>.

Бұл заңнама жобасының бастамашылары теріс қылықтар туралы кодексті тәжірибеде қолдану кезінде құқық қорғау және сот органдарында теориялық ережелердің коллизиялары мен қарама-қайшылықтарына байланысты қиындықтар туындағанын түсіндірген.

Ал, Қазақстанда ҚР ҚК-нің теріс қылықтар туралы нормалары 9 жылдан астам уақыт бойына ешбір қиындықсыз қолданылып келеді. Сондықтан, теріс қылықтарға қатысты заң нормаларын жетілдірумен ғана шектелуге болады.

Қорытынды

Жоғарыдағылардың негізінде, әкімшілік пен қылмыстық құқық бұзушылықтардың ара-жігін ажыратып, қоғамдық қауіптілік сипаты және дәрежесіне қарай қай құқық бұзушылықтың ауырырақ екенін айқындап алу ең негізгі міндет деп санаймыз.

Себебі, Қылмыстық кодекске теріс қылық ұғымы қосылғалы оның жазасы мен жауаптылығы жағынан әкімшілік құқық бұзушылықтан еш айырмашылығы болмай қалды. Керісінше, әкімшілік жауаптылыққа қарағанда оның едәуір төмен екендігі жөнінде жоғарыда нақты мысалдармен атап өттік.

Сондықтан, барлығы болмаса да, жауаптылықты көздейтін кейбір кодекстердің (ҚР ҚК мен ӘҚБтҚРК) заңдық күшіне қарай алатын орны мен арнайы сатысы (иерархиясы) болуы және олар міндетті түрде заңмен бекітілуі тиіс деген пікірге келеміз.

Пайдаланған қайнар көздер тізімі

1. Л.Т.Жанұзақова Нормативтік құқықтық актілердің иерархиясы туралы // Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институтының Жаршысы ғылыми-құқықтық журналы - №2 (69)-2022, С. 32-39,
<https://vestnik.zqai.kz/index.php/vestnik/article/view/530/677>
2. Қырғызстан Республикасының Теріс қылықтар туралы кодексі, 2017 жылғы 24 қаңтарда қабылданған, 2021 жылғы 28 қазандағы №126 Заңмен күшін жойған,
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=34166859.

REFERENCES

1. L.T.Zhanұzakova Normativtik құқықтық aktilderдің ierarhijasy turaly // Qazaqstan Respublikasynың Zaңnama zhәне құқықтық aқпарат institutynың Zharshysy ғылыми-құқықтық zhurnaly - №2 (69)-2022, S. 32-39,
<https://vestnik.zqai.kz/index.php/vestnik/article/view/530/677>
2. Qyrғyzstan Respublikasynың Teris қылықтар turaly kodeksi, 2017 zhылғы 24 қаңтарда қабылданған, 2021 zhылғы 28 қазандағы №126 Заңмен күшін zhojған,
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=34166859.